

XÂY DỰNG VÀ PHÁT HUY NHÂN TỐ CHÍNH TRỊ, TINH THẦN TRONG CUỘC TỔNG TIẾN CÔNG VÀ NỔI DẬY MÙA XUÂN NĂM 1975

Trung tướng, PGS, TS NGUYỄN VĂN BẠO

Nguyên Giám đốc Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

Ngày nhận:

11-3-2025

Ngày thẩm định, đánh giá:

18-3-2025

Ngày duyệt đăng:

31-3-2025

Tóm tắt: Đại thắng mùa Xuân năm 1975 là chiến thắng của bản lĩnh, trí tuệ Việt Nam, của sức mạnh tổng hợp được tạo nên bởi nhiều yếu tố, bao gồm cả vật chất, tinh thần. Yếu tố quyết định thắng lợi là sự lãnh đạo sáng suốt của Đảng, là kết quả quá trình xây dựng và phát huy nhân tố chính trị, tinh thần với lòng yêu nước, khát vọng độc lập, thống nhất, hòa bình và chủ nghĩa xã hội; ý chí kiên cường, trí tuệ sáng tạo của quân và dân Việt Nam được hội tụ và phát huy đến đỉnh cao, đã tạo động lực to lớn và ưu thế tuyệt đối so với đối phương trong cuộc Tổng tiến công và nổi dậy mùa Xuân năm 1975. Đại thắng mùa Xuân năm 1975 khẳng định tầm vóc vĩ đại, ý nghĩa, biểu tượng sáng ngời và là bài học lịch sử sâu sắc về xây dựng và phát huy nhân tố chính trị, tinh thần thời đại Hồ Chí Minh.

Từ khóa:

Xây dựng và phát huy; nhân tố chính trị, tinh thần; Tổng tiến công và nổi dậy mùa Xuân năm 1975

1. Tính tất yếu xây dựng và phát huy nhân tố chính trị, tinh thần trong cuộc Tổng tiến công và nổi dậy mùa Xuân năm 1975

Thứ nhất, xuất phát từ vai trò, tầm quan trọng của nhân tố chính trị, tinh thần trong chiến tranh. Chiến tranh là sự thử thách toàn diện về chính trị, quân sự, kinh tế, khoa học kỹ thuật... của các bên tham chiến. Trong huy động sức mạnh của các lĩnh vực, cần quan tâm nhận thức đúng tầm quan trọng của nhân tố chính trị, tinh thần có vai trò quan trọng và chú trọng xây dựng, phát huy nhân tố này để quyết định tới thắng lợi.

Qua nghiên cứu tổng kết chiến tranh của nước Nga Xô viết và trên thế giới, V.I. Lênin đã nêu luận

điểm nổi tiếng, khẳng định vai trò, tầm quan trọng quyết định của nhân tố chính trị, tinh thần: “Trong mọi cuộc chiến tranh, rốt cuộc thắng lợi đều tùy thuộc vào tinh thần của quân chúng đang đổ máu trên chiến trường. Lòng tin vào cuộc chiến tranh chính nghĩa, sự giác ngộ rằng cần phải hy sinh đời mình cho hạnh phúc của những người anh em, là yếu tố nâng cao tinh thần của binh sĩ và làm cho họ chịu đựng được những khó khăn chưa từng thấy”¹. Trên phương diện thực tiễn, lịch sử mấy nghìn năm giữ nước của dân tộc Việt Nam cũng minh chứng rõ ràng, nhân tố chính trị, tinh thần luôn luôn là yếu tố quan trọng, có ý nghĩa quyết định giúp dân tộc Việt Nam đánh bại các thế lực xâm lược

có sức mạnh quân sự, kinh tế gặp bội phần. Bằng việc chăm lo xây dựng và phát huy tinh thần yêu nước, ý chí quyết tâm đánh thắng mọi thế lực xâm lược mà “mỗi khi Tổ quốc bị xâm lăng, thì tinh thần ấy lại sôi nổi, nó kết thành một làn sóng vô cùng mạnh mẽ, to lớn, nó lướt qua mọi sự nguy hiểm, khó khăn, nó nhấn chìm tất cả lũ bán nước và lũ cướp nước”². Xuất phát từ vai trò, tầm quan trọng đặc biệt của nhân tố chính trị, tinh thần trong chiến tranh, các cấp ủy đảng và chỉ huy các cấp trong quân đội đã quan tâm xây dựng và phát huy nhân tố chính trị, tinh thần trong cuộc Tổng tiến công và nổi dậy mùa Xuân năm 1975 để làm nên đại thắng.

Thứ hai, xây dựng và phát huy nhân tố chính trị, tinh thần trong cuộc Tổng tiến công và nổi dậy mùa Xuân năm 1975 nhằm tiếp tục phát huy yếu tố con người trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước. Đương đầu với đế quốc Mỹ - một thế lực giàu mạnh, hiếu chiến bậc nhất trên thế giới, làm cho cuộc kháng chiến của dân tộc Việt Nam trở nên vô cùng quyết liệt, phức tạp. Để đánh thắng đế quốc Mỹ, điều quan trọng hàng đầu là phải phát huy yếu tố con người với ý chí dám đánh, quyết tâm đánh thắng giặc Mỹ đến thắng lợi hoàn toàn. Theo đó, phải động viên được tinh thần chiến đấu, năng lực sáng tạo và nỗ lực phi thường của toàn Đảng, toàn quân, toàn dân ta trên cả hai miền Nam, Bắc; động viên sức mạnh đoàn kết chiến đấu của cả dân tộc dưới sự lãnh đạo của Đảng. Bằng công tác động viên chính trị, lãnh đạo tư tưởng của Đảng, tuyệt đại đa số người Việt Nam đã có định hướng chính trị đúng đắn, rõ ràng, hiểu rõ mục tiêu phải đánh thắng đế quốc Mỹ và con đường, biện pháp để đạt mục tiêu đó. Yếu tố con người trở thành trung tâm của cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, của sự kết hợp giữa sức mạnh vật chất và sức mạnh tinh thần, con người và vũ khí tạo thành sức mạnh vô địch để đánh thắng các chiến lược chiến tranh của đế quốc Mỹ, tạo thế, tạo lực cho cuộc Tổng tiến công và nổi dậy mùa Xuân năm 1975 toàn thắng.

Thứ ba, xây dựng và phát huy nhân tố chính trị, tinh thần trong cuộc Tổng tiến công và nổi dậy mùa Xuân năm 1975 nhằm tiếp tục phát huy cao nhất ưu thế vượt trội của Quân đội nhân dân Việt Nam quân đối với quân Mỹ và Việt Nam Cộng hòa. Mặc dù Hiệp định Paris đã được ký kết ngày 27-1-1973, đến đầu năm 1975, so sánh lực lượng giữa Quân Giải phóng và quân đội Việt Nam Cộng hòa trên chiến trường đã có sự thay đổi lớn, có lợi cho cách mạng, nhưng về quân số, trang bị vũ khí và chiếm giữ các địa bàn chiến lược, quân đội và chính quyền Sài Gòn vẫn còn rất lớn. Tuy nhiên, Quân Giải phóng vẫn giữ ưu thế vượt trội về nhân tố chính trị, tinh thần so với quân đội Việt Nam Cộng hòa - đây là yếu tố có tính chất quyết định đến thắng lợi trong chiến tranh. Cuộc Tổng tiến công và nổi dậy mùa Xuân năm 1975 - cuộc đọ sức cuối cùng đòi hỏi Quân giải phóng phải tiếp tục xây dựng và phát huy cao nhất nhân tố chính trị, tinh thần. Theo đó, cần tiếp tục xây dựng, củng cố niềm tin chiến thắng trong toàn Đảng, toàn quân và toàn dân; xây dựng và phát huy ý chí quyết chiến, quyết thắng, tinh thần chiến đấu không sợ gian khổ, hy sinh cho toàn thể chiến sĩ, đồng bào tham gia cuộc Tổng tiến công và nổi dậy mùa Xuân năm 1975, quyết tâm giải phóng hoàn toàn miền Nam, thống nhất đất nước.

2. Xây dựng và phát huy nhân tố chính trị, tinh thần trong cuộc Tổng tiến công và nổi dậy mùa Xuân năm 1975

Một là, các cấp lãnh đạo, chỉ huy, cơ quan chính trị luôn bám sát tình hình chiến trường, xây dựng và động viên, phát huy cao nhất sức mạnh chính trị, tinh thần toàn dân tộc, quyết tâm chiến đấu giải phóng hoàn toàn miền Nam, thống nhất đất nước. Sau những thất bại nặng nề về chính trị và quân sự, Mỹ phải rút hết quân khỏi miền Nam Việt Nam. Bước sang năm 1975, tình hình chiến trường miền Nam có sự phát triển mới thuận lợi cho lực lượng

cách mạng ta, bất lợi cho địch. Quân đội và chính quyền Sài Gòn ngày càng lún sâu vào thế bị động trên khắp các mặt trận, tinh thần chiến đấu suy sụp nhanh chóng; trái lại, thế và lực của cách mạng miền Nam không ngừng lớn mạnh, sức mạnh của toàn dân đoàn kết, cả nước đánh giặc, quyết tâm chiến đấu, hy sinh để thực hiện trọn vẹn lời căn dặn và cũng là điều mong muốn lớn nhất của Chủ tịch Hồ Chí Minh:

“Vi độc lập, vì tự do,

Đánh cho Mỹ cút, đánh cho ngụy nhào.

Tiến lên! Chiến sĩ, đồng bào,

Bắc - Nam sum họp, Xuân nào vui hơn!”³.

Trước tình hình mới, đầu tháng 1-1975, Bộ Chính trị ra nghị quyết về quyết tâm hoàn thành cách mạng dân tộc dân chủ ở miền Nam với quyết tâm chiến lược: “Động viên những nỗ lực lớn nhất của toàn Đảng, toàn quân, toàn dân ở cả hai miền, trong thời gian 1975-1976 đẩy mạnh đấu tranh quân sự và đấu tranh chính trị kết hợp với đấu tranh ngoại giao làm thay đổi nhanh chóng và toàn diện so sánh lực lượng trên chiến trường miền Nam theo hướng có lợi cho ta, tiến hành rất khẩn trương và hoàn thành công tác chuẩn bị mọi mặt, tạo điều kiện chín muồi, tiến hành tổng công kích, tổng khởi nghĩa, tiêu diệt và làm tan rã ngụy quân, đánh đổ ngụy quyền từ trung ương đến địa phương, giành chính quyền về tay nhân dân, giải phóng miền Nam”⁴. Đồng thời, Bộ Chính trị đề ra quyết tâm lợi dụng thời cơ với phương hướng hành động cực kỳ quan trọng là: “Nếu thời cơ đến vào đầu hoặc cuối năm 1975 thì lập tức giải phóng miền Nam trong năm 1975”⁵. Quyết tâm chiến lược này đã phản ánh việc phát huy cao độ tư tưởng, tình cảm, trí tuệ và quyết tâm của toàn Đảng, toàn quân, toàn dân Việt Nam trong thời điểm có tính bước ngoặt lịch sử vào mùa Xuân năm 1975 để hoàn thành cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân và thực hiện hòa bình, thống nhất nước nhà.

Trên cơ sở quyết tâm chiến lược của Đảng, các cấp lãnh đạo, chỉ huy, cơ quan chính trị luôn bám sát diễn biến chiến trường, nhanh chóng tiến hành công tác động viên chính trị, lãnh đạo tư tưởng nhằm xây dựng và phát huy cao độ nhân tố chính trị, tinh thần. Các lực lượng, phương tiện tham gia công tác tư tưởng được huy động tối đa, tập trung đẩy mạnh tuyên truyền, giáo dục, làm cho toàn Đảng, toàn quân, toàn dân nhận thức sâu sắc thời cơ giải phóng hoàn toàn miền Nam đã đến; nắm vững mục tiêu, nhiệm vụ của từng địa phương, đơn vị. Các cấp ủy, tổ chức đảng, các đơn vị quân đội đã quán triệt đến mọi cán bộ, đảng viên, chiến sĩ tư tưởng chỉ đạo của Bộ Chính trị: Nắm vững thời cơ chiến lược hơn nữa, với tư tưởng chỉ đạo thần tốc, táo bạo, bất ngờ, chắc thắng, biến ý chí, quyết tâm thành hành động, giành toàn thắng trong những trận quyết chiến chiến lược cuối cùng. Các hoạt động thông tin tuyên truyền, nhất là các cơ quan báo chí, kịp thời đưa tin chiến thắng, khơi dậy tinh thần quyết chiến, quyết thắng trong đồng bào và chiến sĩ cả nước. Tất cả đều bùng bùng khí thế “thần tốc, thần tốc hơn nữa”, “táo bạo, táo bạo hơn nữa”, tiến về giải phóng Sài Gòn, đập tan sào huyệt cuối cùng của chế độ Việt Nam Cộng hòa.

Đối với lực lượng vũ trang, ngay khi các đơn vị bước vào cuộc Tổng tiến công và nổi dậy, ngày 7-3-1975, Tổng cục Chính trị đã ra Chỉ thị về công tác chính trị đối với các đơn vị ở chiến trường, nêu rõ những nhiệm vụ chung và yêu cầu chính cần đạt được. Trong đó, tập trung quán triệt sâu sắc tình hình nhiệm vụ cách mạng, nhất là tình thế mới của cách mạng miền Nam, phát huy mạnh mẽ khí thế chiến thắng, xây dựng quyết tâm chiến đấu của bộ đội, nâng cao trình độ chính trị, tư tưởng, trình độ tổ chức, năng lực tác chiến, chất lượng tổ chức đảng, tổ chức đoàn; chú trọng nâng cao năng lực lãnh đạo, chỉ đạo của các cấp ủy và đội ngũ cán bộ, đảng viên, góp phần giành chiến thắng lớn nhất, tiếp tục đưa cách mạng miền Nam tiến lên giành thắng lợi hoàn toàn.

Trên cơ sở nhiệm vụ chung, các đơn vị đã tích cực triển khai và đẩy mạnh công tác giáo dục chính trị, lãnh đạo tư tưởng và công tác xây dựng Đảng. Đẩy mạnh bồi dưỡng nâng cao chất lượng lãnh đạo, chỉ đạo của các cấp ủy, đội ngũ đảng viên là cán bộ chủ trì, đưa việc giáo dục đảng viên vào nền nếp. Công tác cán bộ, công tác chính sách, công tác bảo vệ và công tác dân vận, địch vận luôn bám sát yêu cầu của nhiệm vụ chiến đấu, tình hình chiến trường, các tình huống khẩn trương, không để bị động, bất ngờ. Do các cấp lãnh đạo, chỉ huy, cơ quan chính trị chủ động và làm tốt công tác động viên chính trị, lãnh đạo tư tưởng nên nhân tố chính trị, tinh thần được xây dựng và phát huy cao độ. Mọi cán bộ, đảng viên, chiến sĩ và nhân dân đã quán triệt rõ tình hình, nhiệm vụ, quyết tâm chiến đấu cao, không để bỏ lỡ thời cơ chiến lược góp phần làm nên Đại thắng mùa Xuân năm 1975.

Hai là, cấp ủy, chỉ huy và cơ quan chính trị các cấp thường xuyên làm tốt công tác chính trị, tư tưởng, tổ chức nhằm phát huy nhân tố chính trị, tinh thần để tiến công và nổi dậy trong điều kiện hết sức khẩn trương. Đối với tổ chức đảng cấp cơ sở, chi bộ là hạt nhân lãnh đạo của Đảng ở cơ sở, nên việc nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của chi bộ tác động trực tiếp đến chất lượng, hiệu quả việc xây dựng nhân tố chính trị, tinh thần cho bộ đội và phát động được phong trào nổi dậy khởi nghĩa của quần chúng rộng khắp để thực hiện thắng lợi nhiệm vụ đặt ra. Các cấp ủy, cơ quan và cán bộ chính trị tăng cường công tác giáo dục, rèn luyện, quản lý kỷ luật để phát huy đầy đủ vai trò và năng lực của đảng viên trong lãnh đạo quần chúng. Tăng cường chỉ đạo phát huy vai trò xung kích của đoàn viên, thanh niên trên các lĩnh vực công tác, chiến đấu. Tham gia làm tốt công tác xây dựng chính quyền cách mạng, quản lý và tiến hành tốt các mặt hoạt động khác của địa phương vùng mới giải phóng. Kịp thời biểu dương, khen thưởng những cá nhân và tập thể

có thành tích xuất sắc trong chiến đấu, hoàn thành các nhiệm vụ công tác phục vụ chiến đấu; khích lệ, động viên, phát huy cao nhất sức mạnh chính trị, tinh thần của quân và dân ta trong thời khắc lịch sử hết sức cấp bách, khẩn trương.

Với các đơn vị chủ lực, nhờ xây dựng và phát huy nhân tố chính trị, tinh thần, cán bộ, chiến sĩ bước vào cuộc Tổng tiến công và nổi dậy mùa Xuân năm 1975 với tinh thần quyết chiến, quyết thắng, tự lực, tự cường. Từ người chỉ huy đến chiến sĩ đều ra sức khắc phục khó khăn, gian khổ, tất cả để chiến đấu và chiến thắng; thấm nhuần tư tưởng chỉ đạo “Chủ động, kiên quyết, liên tục tiến công tiêu diệt địch”, tiến công mãnh liệt, thần tốc, táo bạo và liên tục để diệt lớn, vỡ lớn và tan lớn quân địch. Thực hiện đúng ý định chiến dịch, chiến đấu, bảo đảm bí mật, bất ngờ về chiến lược và chiến thuật, thực hiện đánh mạnh, đánh nhanh, giải quyết nhanh, luôn nắm chắc địch, tạo thời cơ và nắm chắc thời cơ, kiên quyết táo bạo, phát triển tiến công nhanh, giành thắng lợi lớn. Nhờ nhân tố chính trị, tinh thần được xây dựng và phát huy nên đã nhanh chóng khắc phục những khó khăn và thực hiện thắng lợi kế hoạch chiến lược, góp phần quyết định làm nên Đại thắng mùa Xuân năm 1975.

Ba là, chú trọng thực hiện công tác tuyên truyền cổ động nhằm xây dựng và phát huy nhân tố chính trị, tinh thần trong Tổng tiến công và nổi dậy mùa Xuân năm 1975. Các cấp bộ Đảng và quân đội đã tăng cường công tác lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức tuyên truyền cổ động trong suốt cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước và trong cuộc Tổng tiến công và nổi dậy mùa Xuân năm 1975. Tập trung tiến hành công tác động viên chính trị sâu rộng, mạnh mẽ, liên tục trong toàn Đảng, toàn quân và toàn dân, làm cho cán bộ, đảng viên và quần chúng quán triệt sâu sắc, nhất trí cao với đường lối cách mạng, quyết tâm chiến lược của Đảng, mục đích chính trị của chiến tranh, nhận rõ tình hình, đánh giá đúng so sánh lực

lượng giữa địch - ta, xây dựng ý chí quyết chiến, quyết thắng, xây dựng lòng tin vững chắc vào thắng lợi. Đặc biệt, với cán bộ, chiến sĩ tham gia các chiến dịch, công tác tuyên truyền cổ động đã tập trung động viên, xây dựng quyết tâm chiến đấu cao, đánh giá đúng tình hình, nhận rõ thời cơ chiến đấu, có quyết tâm hoàn thành nhiệm vụ; lấy thắng lợi của ta và sự suy sụp của quân địch ở chiến dịch trước và ngay trong chiến dịch làm nội dung tuyên truyền sống động, liên tục cổ vũ, động viên bộ đội. Chủ động tiến công địch trên mặt trận chính trị, tư tưởng, đánh bại mọi thủ đoạn chiến tranh tâm lý của địch, kịp thời phát hiện và đấu tranh chống mọi biểu hiện của tư tưởng hữu khuynh, đánh giá địch quá cao, sợ khó, sợ khổ, ngại hy sinh, sợ chiến tranh kéo dài; chống khuynh hướng giản đơn, nóng vội, muốn thắng nhanh. Nhờ vậy, việc “đem kết quả thực tế đạt được trên chiến trường để giáo dục, thuyết phục đã làm cho hoạt động công tác chính trị có hiệu quả lớn, phong phú, linh hoạt và thật sự có sức sống”⁶.

Đối với nhân dân các vùng mới giải phóng trong các chiến dịch, công tác tuyên truyền cổ động đã tập trung giúp nhân dân nhận thức rõ bản chất, âm mưu, thủ đoạn hành động của địch hòng kìm kẹp, bưng bít nhân dân, vu khống chính quyền cách mạng và Quân giải phóng. Lực lượng làm công tác tuyên truyền cổ động đã kiên trì, bền bỉ, tận tình, tôn trọng, yêu thương, sẽ chia sâu sắc đối với hoàn cảnh của nhân dân sống trong vòng kiềm tỏa của địch. Nhân dân địa phương ngày càng tin yêu bộ đội, biết ơn và tin phục cách mạng, nâng cao giác ngộ chính trị, tham gia phát triển phong trào cách mạng từng bước vững chắc ở vùng mới giải phóng. Công tác tuyên truyền của Đảng và Quân Giải phóng cũng góp phần nhanh chóng ổn định tình hình xã hội, ổn định đời sống để khôi phục sản xuất, bảo đảm kinh tế trước mắt và lâu dài; động viên nhân dân tích cực giữ gìn trật tự, trị an, bảo vệ chính quyền giải phóng; xây dựng và củng cố hậu phương trực

tiếp của các chiến dịch, góp phần làm nên Đại thắng mùa Xuân năm 1975.

Cuộc Tổng tiến công và nổi dậy mùa Xuân năm 1975 của quân và dân Việt Nam diễn ra trong 55 ngày đêm, với tốc độ thần kỳ “một ngày bằng 20 năm” đã đánh bại hoàn toàn quân đội Sài Gòn trên một triệu quân, được Mỹ dày công tổ chức, nuôi dưỡng trong thời gian dài, được huấn luyện và trang bị với số lượng lớn phương tiện, vũ khí hiện đại và hệ thống phòng thủ, bố trí chiến lược hoàn chỉnh. Toàn bộ quá trình đó đã chứng minh cho sức mạnh to lớn của nhân tố chính trị, tinh thần trong tạo cuộc Tổng tiến công và nổi dậy mùa Xuân năm 1975, với đỉnh cao là Chiến dịch Hồ Chí Minh lịch sử.

Bước vào kỷ nguyên mới - Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc Việt Nam, toàn Đảng, toàn dân, toàn quân Việt Nam tiếp tục phát huy sức mạnh nhân tố chính trị, tinh thần của cả dân tộc lên tầm cao mới. Với khát vọng, trí tuệ, tinh thần đoàn kết và ý chí, sức mạnh chính trị, tinh thần, dân tộc Việt Nam tận dụng thời cơ, thuận lợi, tiếp tục bút phá, vượt qua những nguy cơ, thách thức, hoàn thành thắng lợi mục tiêu công cuộc xây dựng đất nước: hòa bình, độc lập, dân chủ, giàu mạnh, phồn vinh, văn minh, hạnh phúc, vững bước đi lên CNXH, sánh vai với các cường quốc năm châu.

-
1. *VI. Lênin Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2005, T. 41, tr. 147
  2. *Hồ Chí Minh Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2011, T. 7, tr. 38
  3. *Sđd*, T. 15, tr. 532
  4. *Những sự kiện lịch sử Đảng*, Nxb Thông tin lý luận, H, 1985, T. III, tr. 742
  5. Đại tướng Võ Nguyên Giáp: *Tổng hành dinh trong mùa Xuân toàn thắng*, Nxb CTQG, H, 2000, tr. 138
  6. Tổng cục Chính trị, Viện Lịch sử quân sự Việt Nam: *Lịch sử công tác đảng, công tác chính trị chiến dịch trong kháng chiến chống Pháp và chống Mỹ 1945-1975*, Nxb QĐND, H, 1998, tr. 643.